

RAZINA KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE UČENIKA ENGLESKOGA I NJEMAČKOGA JEZIKA U PISANJU I GOVORENJU

Bagarić, Vesna

Source / Izvornik: **Metodika : časopis za teoriju i praksu metodikâ u predškolskom odgoju, školskoj i visokoškolskoj izobrazbi, 2007, 8, 221 - 257**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:813057>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

RAZINA KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE UČENIKA ENGLESKOGA I NJEMAČKOGA JEZIKA U PISANJU I GOVORENJU

Vesna Bagarić

Filozofski fakultet u Osijeku, Sveučilište u Osijeku

Sažetak- *Novija istraživanja komunikacijske kompetencije učenika stranoga jezika upozorila su kako učenici različitih stranih jezika ne postižu istu razinu komunikacijske kompetencije u pojedinim jezicima nakon istog broja godina učenja tih jezika. Glavna svrha istraživanja, prikazanog u ovom radu, jest usporedba razine komunikacijske kompetencije hrvatskih učenika engleskog i njemačkog jezika u pisanju i govorenju. Na A2 razini nisu utvrđene značajne razlike između te dvije skupine učenika (4-5 godina učenja, osnovna škola) u razini njihove opće komunikacijske kompetencije u tim jezicima u pisanju i govorenju. Na toj razini gotovo da se nisu pokazale značajne razlike ni u razini ovladanosti pojedinim komponentama komunikacijske kompetencije. Međutim, na B1 razini učenici engleskoga i njemačkog kao stranih jezika (8-9 godina učenja jezika, srednja škola) ne postižu ni istu razinu ovladanosti općom komunikacijskom kompetencijom u pisanju i govorenju niti istu razinu ovladanosti većinom komponenta komunikacijske kompetencije. U diskusiji se razmatraju razlozi koji su mogli dovesti do tih nalaza kao i njihova relevantnost za učenje i poučavanje engleskoga i njemačkoga jezika u hrvatskom obrazovnom kontekstu.*

Cljučne riječi: *komunikacijska kompetencija, komponente komunikacijske kompetencije, učenici engleskog jezika, učenici njemačkog jezika, osnovna škola, srednja škola*

1. UVOD

U istraživanjima prirode komunikacijske kompetencije u proteklih nekoliko desetljeća (npr. Sang *et al.*, 1986; Milanovic, 1988 u Skehan, 1988; Harley *et al.*, 1990; Cummins *et al.*, 1990; Fouly *et al.*, 1990; Hoffman-Hicks, 1992; Ginther i Stevens, 1998 itd.) redovito se istraživala i razina ispitanikove ovladanosti općom komunikacijskom kompetencijom kao i njezinim komponentama u određenom je-

ziku pri uporabi toga jezika u različitim vrstama jezičnih aktivnosti. Rezultati tih istraživanja upućivali su na činjenicu da se komunikacijska kompetencija ne razvija uvijek istom brzinom u svim jezičnim područjima (*cf.* npr. Perkins i Gass, 1996 u Alderson i Banjeree, 2002; Thompson, 1996) te da na razvoj i razinu ovladanosti pojedinim komponentama komunikacijske kompetencije veliki utjecaj ima, osim niza drugih čimbenika, način i kontekst usvajanja jezika (*cf.* npr. Ingram, 1985; Ginther i Stevens, 1998) te sam jezik koji se usvaja. U vezi s potonjim Thompson (1996) je, istražujući komunikacijsku kompetenciju američkih studenata ruskoga jezika na različitim razinama usvojenosti toga jezika i uspoređujući ju s komunikacijskom kompetencijom američkih studenata u drugim stranim jezicima, utvrdila kako se u različitim jezicima postižu različite razine njihove usvojenosti nakon istoga broja godina učenja u praktično istom obrazovnom kontekstu.

Potaknuti navedenim istraživanjima, posebice nalazima Thompsonove, odlučili smo u okviru projekta «Engleski jezik u Hrvatskoj» istražiti komunikacijsku kompetenciju hrvatskih osnovnoškolskih i srednjoškolskih učenika u dva strana jezika – engleskom i njemačkom, i na dvije razine ovladanosti tim jezicima (razinama A2 i B1 prema ZERO-u) pri njihovoj uporabi u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja.

2. CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Glavnom cilju istraživanja – usporedbi razina komunikacijske kompetencije učenika engleskoga i učenika njemačkoga jezika u pisanju i govorenju – pristupili smo sa sljedećim pojedinačnim pitanjima:

1. Kakva je razina komunikacijske kompetencije u pisanju i govorenju u engleskom/njemačkom kao stranom jeziku na dvije razine ovladanosti tim jezicima? Razlikuje li se razina komunikacijske kompetencije učenika engleskoga jezika u pisanju i govorenju od one učenika njemačkoga jezika?
2. Kakva je razina ovladanosti pojedinačnim komponentama komunikacijske kompetencije u pisanju i govorenju u engleskom/njemačkom kao stranom jeziku na dvije razine ovladanosti tim jezicima? Razlikuje li se razina ovladanosti pojedinačnim komponentama komunikacijske kompetencije učenika engleskoga jezika u pisanju i govorenju od one učenika njemačkoga jezika?

3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1. Uzorak

Uzorak u istraživanju je 220 ispitanika, od kojih je 107 polaznika osmog razreda iz 15 osnovnih škola i 113 polaznika četvrtoga razreda iz 10 srednjih, gimnazijskih i strukovnih škola. Ta dva dijela uzorka – uzorak osnovnoškolskih

ispitanika (I.) i uzorak srednjoškolskih ispitanika (II.) - dalje se granaju na po dva manja poduzorka: poduzorak osnovnoškolskih učenika engleskoga jezika (I.E), koji uključuje 54 ispitanika, i poduzorak osnovnoškolskih učenika njemačkoga jezika (I.NJ), koji ima 53 ispitanika, te poduzorak srednjoškolskih učenika engleskoga jezika (II.E) s 56 ispitanika i njemačkoga jezika (II.NJ) s 57 ispitanika. Iz navedenoga proizlazi da je broj ispitanika po poduzorcima prilično ravnomjeran.

Osnovnoškolski učenici su u vrijeme istraživanja strani jezik učili 4-5 godina, a srednjoškolski učenici 8-9 godina.

Kako su svi ispitanici birani metodom slučajnoga odabira, računalo se s razmjerno nehomogenim sastavom uzor(a)ka u pogledu prosječnih ocjena iz stranoga jezika. Tako je u uzorku osnovnoškolskih učenika (I.) ukupna prosječna ocjena iz engleskoga jezika 4,09, a iz njemačkoga 4,42. U uzorku srednjoškolskih učenika (II.) ukupna prosječna ocjena iz njemačkoga jezika iznosi 3,89, a iz engleskoga 4,18.

3.2. Instrumenti

3.2.1. Testovi

Kako je ovo istraživanje proisteklo iz rada na projektu «Engleski jezik u Hrvatskoj», u njemu su se koristili instrumenti iz toga znanstveno-istraživačkoga projekta: standardizirani testovi komunikacijske kompetencije u engleskom i njemačkom jeziku za dvije razine usvojenosti tih stranih jezika (v. članak o metodologiji istraživanja u projektu). Bitno je napomenuti da su testovi za engleski i njemački jezik za pojedinu razinu usporedivi, jer se formalno i sadržajno podudaraju.

Spomenutim testovima se u oba jezika ispituju sljedeće komponente komunikacijske kompetencije¹ - jezična i strategijska kompetencija. Jezična se kompetencija prati preko sljedećih potkomponenata:

1. gramatičke kompetencije (Gram) definirane u smislu nekoliko nezavisnih kompetencija kao što su znanje vokabulara, morfologije, sintakse i fonologije/pravopisa, uključenih u prepoznavanje i produkciju gramatički točnih fraza i rečenica te razumijevanje njihova propozicijskoga sadržaja,
2. tekstovne kompetencije (Teks) koja pokriva poznavanje i sposobnost primjene konvencija za povezivanje rečenica ili izričaja u tekst (govorni ili pisani), tj. znanje o koheziji i znanje o retoričkoj ili konverzacijskoj organizaciji,

¹ Budući da se stručnjaci koji su izradili testove pri definiranju konstrukta koji se njima mjeri nisu vodili samo jednim teorijskim konceptom komunikacijske kompetencije (osobna komunikacija s Marianne Nikolov, jednom od članica tima stručnjaka u mađarskom projektu, jesen 2004.), konstrukt smo definirali nezavisno od određenog teorijskog koncepta. No, nazive kompetencije, iako ne uvijek i njihovo pojmovno određenje preuzeli smo iz Bachmanovog modela komunikacijske jezične sposobnosti.

3. funkcionalne kompetencije (Funk) koja se odnosi na znanje i sposobnost primjene pragmatičnih konvencija za interpretaciju i izražavanje prihvatljivih jezičnih funkcija,
4. sociolingvističke kompetencije (Solin) koju čini znanje i sposobnost primjene sociolingvističkih konvencija za stvaranje i interpretaciju jezičnih izričaja koji su prihvatljivi u određenom društvenom kontekstu jezične uporabe.

Strategijska kompetencija (Strat) definirana je u smislu poznavanja verbalnih komunikacijskih strategija (npr. parafraziranje, okolišanje, ponavljanje, oklijevanje, izbjegavanje (riječi, struktura, tema), pogađanje, promjene registra i stila, modifikacije poruke itd.) koje se koriste u svrhu nadomjestka nedostatnoj kompetenciji u jednoj ili više komponenata komunikacijske kompetencije. S obzirom na zadatke u testovima, ta se komponenta komunikacijske kompetencije u ovom istraživanju ne prati u cijelosti. Jednim dijelom je razlog to što je, kako ističu neki teoratičari (npr. Buck, 2001), smislenije u ispitivanju komunikacijske kompetencije govornika stranoga jezika staviti naglasak na ispitivanje jezične kompetencije, budući da se strani govornici, osobito oni čije su kognitivne sposobnosti razvijene i stabilne, obično razlikuju upravo u jezičnoj kompetenciji koja se mijenja s napretkom u procesu učenja.

Ovisno o metodi testiranja, odnosno vrsti zadataka, navedene se kompetencije ispituju, prate i ocjenjuju integrirano ili, pak, izolirano.

3.2.2. Ljestvice za ocjenjivanje

Analitičke ljestvice za ocjenjivanje, koje su originalno razvijene uz testove pisanja i govorenja (v. članak o metodologiji istraživanja u projektu) za potrebe ovoga istraživanja, nešto su izmijenjene – povećan je broj kriterija (npr. u ljestvici za ocjenjivanje pisane produkcije učenika dodan je kriterij «pravopis», a u ljestvici za ocjenjivanje usmene produkcije učenika kriterij «fluentnost») i bodova, a u određenoj su mjeri dopunjeni i opisi kriterija. Tim se izmjenama željelo sastavnice komunikacijske kompetencije, koje su predmet istraživanja, učiniti transparentnijima. Prije nego što pristupimo prikazu ljestvica za ocjenjivanje, bitno je napomenuti sljedeće:

1. Kako su zadatci u testovima pisanja i govorenja za engleski jezik istovjetni zadacima u testovima pisanja i govorenja za njemački jezik, ljestvice za ocjenjivanje pisane/usmene produkcije učenika jednake su za oba jezika. Time se željelo omogućiti uspoređivanje i uopćavanje.
2. Nazivi kriterija, ali ne (nužno) i njihovi deskriptori, isti su u ljestvici za ocjenjivanje pisane produkcije učenika na razini A2 i ljestvici za ocjenjivanje pisane produkcije učenika na razini B1. I u ljestvici za ocjenjivanje usmene produkcije učenika na razini A2 i onoj na razinu B1 isti su nazivi kriterija.

3. Sve se ljestvice sastoje od maksimalno pet kriterija. Kvaliteta učenikove produkcije s obzirom na određeni kriterij ocjenjuje se bodovima od 1 do 10 (u testu pisanja), odnosno od 1 do 5 (u testu govorenja). Ukoliko se producirani tekst ne odnosi na zadatak, ukoliko ga uopće nema ili ukoliko se ne može pročitati/razumjeti, ispitanik dobiva 0 bodova. Maksimalan broj bodova koji se može ostvariti na testu pisanja je 50, a na testu govorenja 75.

Ljestvica za ocjenjivanje pisane produkcije učenika u engleskom i njemačkom jeziku na razini A2 (v. prilog 1.) i ljestvica za ocjenjivanje pisane produkcije učenika u engleskom i njemačkom jeziku na razini B1 (v. prilog 2.) sadržavaju sljedeće kriterije: relevantnost i prikladnost, organizacija i kohezija, vokabular, gramatika i pravopis. Prvi kriterij odražava pragmatičku kompetenciju, preciznije funkcionalnu i sociolingvističku/sociokulturalnu kompetenciju, za razliku od preostalih kriterija koji stoje u funkciji organizacijske kompetencije, odnosno njezinih sastavnica tekstovne i gramatičke kompetencije:

1. *Relevantnost i prikladnost (PI-rip)* kompleksan je kriterij, a odnosi se na to u kojoj je mjeri tekst sadržajno i formalno u skladu sa zahtjevima zadatka i u kojoj je mjeri sadržaj i oblik teksta, te jezični izričaj u tekstu, društveno prikladan i prirodan/autentičan, i to s obzirom na – zavisno od zadatka – situacijske i kontekstualne varijable kao što su tema, društvena uloga sudionika u komunikaciji, svrha, mjesto i način odvijanja komunikacije i slično.
2. *Organizacija i kohezija (PI-oik)* je kriterij kojim se mjeri stupanj do kojega izričaji u tekstu čine koherentan (cjelovit) i kohezivnim sredstvima povezan tekst.
3. *Vokabular (PI-vok)*. Tim se kriterijem procjenjuje veličina i bogatstvo vokabulara, odnosno raspon riječi koje ispitanik zna. Drugim riječima, procjenjuje se leksička varijacija (u kojoj mjeri ispitanik rabi iste riječi, odnosno u kojoj ih mjeri varira) i leksička sofisticiranost (u kojoj mjeri ispitanik rabi riječi koje se ne pojavljuju kod drugih ispitanika, odnosno riječi koje su značajka naprednijih stupnjeva)². K tomu, prati se i razina prikladnosti uporabe vokabulara u određenom kontekstu.
4. *Gramatika (PI-gr)* je kriterij koji se odnosi na točnost u uporabi morfosintaktičkih oblika i struktura te na razinu njihove kompleksnosti.

² Pored ta dva kriterija, Laufer (1991) navodi još kriterij leksičke gustoće u svezi sa zastupljenošću leksičkih u odnosu na gramatičke elemente, te kriterij leksičke originalnosti koji se odnosi na uporabu riječi koje drugi ispitanici ne koriste. Budući da detaljna analiza vokabulara ispitanika nije bila nužna za ostvarenje ciljeva ovoga rada, odlučili smo ograničiti broj potkriterija. Tako smo kriterij leksičke gustoće djelomično zanemarili, a kriterij leksičke originalnosti uklopili u kriterij leksičke sofisticiranosti. To je bilo bitno i radi ocjenjivača koji nisu bili u stanju istovremeno pratiti toliki broj jezičnih aspekata i podaspekta. Uostalom, u novijoj se literaturi vokabular ispitanika često procjenjuje s obzirom na uži broj kriterija (više o tome v. npr. u Meara, 1996).

U okviru toga kriterija napravljena je gradacija pogrješaka s obzirom na njihovu učestalost.

5. *Pravopis*³(PI-pr) se odnosi na stupanj točnosti u primjeni pravopisnih i interpunkcijskih pravila.

Kriterije u *ljestvici za ocjenjivanje usmene produkcije učenika u engleskom i njemačkom jeziku na razini A2* (v. prilog 3.) i *ljestvici za ocjenjivanje usmene produkcije učenika u engleskom i njemačkom jeziku na razini B1* (v. prilog 4.) čine: interakcija, te relevantnost i prikladnost, fluentnost, vokabular, gramatika i izgovor. Prvi kriterij i ovdje odražava dimenzije pragmatičke kompetencije, drugi uz funkcionalnu i strategijsku kompetenciju, a preostali kriteriji odnose se na tri dimenzije gramatičke kompetencije.

1. *Interakcija, te relevantnost i prikladnost* (GO-irip) odnosi se na to u kojoj je mjeri producirani tekst sadržajno i formalno u skladu sa zahtjevima zadatka i u kojoj je mjeri ispitanik u stanju na prikladan i prirodan/autentičan način varirati sadržaj i oblik teksta te jezični izričaj tako da bude u skladu s varijacijom situacijskih i kontekstualnih varijabli kao što su tema, društvena uloga sudionika u komunikaciji, svrha, mjesto i način odvijanja komunikacije i slično. Ujedno se prati sposobnost ispitanika da u tim različitim komunikacijskim situacijama na prikladan način inicira, održava i završava interakciju.
2. *Fluentnost* (GO-flu) je kriterij u okviru kojeg se procjenjivala povezanost i tečnost ispitanikova govora, odnosno prisutnost pauza, oklijevanja, pogrješnih i/ili nespretnih početaka, ponavljanja, samoispripravljanja i sličnoga što je moglo utjecati na slabu povezanost i tečnost u govoru. (In)direktno se, međutim, u okviru ovoga kriterija procjenjivala i uporaba komunikacijskih strategija⁴.
3. *Vokabular* (GO-vok) (v. opis toga kriterija u ljestvici za ocjenjivanje pisane produkcije).
4. *Gramatika* (GO-gr) (v. opis toga kriterija u ljestvici za ocjenjivanje pisane produkcije).
5. *Izgovor i intonacija* (GO-izin) odnosi se na stupanj razumljivosti ispitanikovoga govora koji je velikim dijelom uvjetovan pravilnom artikulacijom glasova, slogova, riječi i pravilnom primjenom suprasegmentalnih obilježja jezika (naglasaka, intonacije, ritma, melodije itd.).

³ Pravopis, a i izgovor, nisu obuhvaćeni jednim kriterijem gramatika/gramatička kompetencija iz dva razloga: prvo, vokabular se, također, prati u okviru zasebnoga kriterija i, drugo, u nekim se istraživanjima utvrdilo da su pravopis/izgovor slabi prediktori gramatičnosti (više o tome u Canale, 1984:117).

⁴ Lennon (1990) daje opširan pregled užih i širih definicija fluentnosti. Te potonje podrazumijevaju i primjenu komunikacijskih strategija. McNamara (1996), k tome, ističe kako je upitna razgraničenost između funkcionalne i strategijske komponente komunikacijske kompetencije.

3.3. Postupci

Podatci u istraživanju prikupljeni su od 2002. do 2005. godine.

U provedbi testiranja sudjelovalo je ukupno 37 ispitivača: po 10 ispitivača za svaki jezik u srednjoj školi i po 8 ispitivača za svaki jezik u osnovnoj školi te autorica rada. Najveći dio ispitivača bili su studenti, absolventi ili mladi nastavnici engleskoga i/ili njemačkoga jezika. Prije odlaska u škole svi su ispitivači prošli odgovarajuću obuku.

Ocjenjivanje testova pisanja i govorenja proveli su obučeni ocjenjivači kojih je, uz autoricu rada, bilo 12, a činili su ih zainteresirani studenti i absolventi Filozofskoga fakulteta u Osijeku te angažirani kolege s fakulteta i srednjih škola.

Prikupljeni podatci analizirani su pomoću programskoga paketa *SPSS for Windows 11.2*. U analizi su korišteni sljedeći statistički postupci: deskriptivna statistika, analiza pouzdanosti i t-test.

Deskriptivnom statistikom opisane su karakteristike uzor(a)ka iz istraživanja i performansa ispitanika na testovima.

Pouzdanost ocjenjivača procijenjena je na temelju vrijednosti rho koeficijenta korelacije, tj. Spearmanovog koeficijenta ranga korelacije i koeficijenta alfa (Cronbach alfa). Navedena analiza je pokazala da je stupanj slaganja ocjenjivača koji su ocjenjivali pisanu produkciju određene skupine ispitanika vrlo visok - ni u jednom slučaju koeficijent alfa nije bio niži od ,96. I ocjenjivači usmene produkcije ispitanika pokazali su relativno visok i značajan stupanj slaganja. Pored, u pravilu, visokih koeficijenta korelacije (r_s je uglavnom veći od ,700), u toj su analizi utvrđene i visoke vrijednosti koeficijenta alfa ($\alpha > ,7$).

Rezultati ispitanika na testovima komunikacijske kompetencije u jednom jeziku i na jednoj razini ovladanosti tim jezikom uspoređivani su s rezultatima ispitanika u drugom jeziku na istoj razini ovladanosti tim jezikom t-testom kojim se testira hipoteza o razlici aritmetičkih sredina.

4. REZULTATI

Uvid u aritmetičke sredine bodova, koje su ispitanici za engleski i ispitanici za njemački jezik iz poduzoraka I. i II. ostvarili u testovima komunikacijske kompetencije u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja, otkrio je kako su aritmetičke sredine bodova koje su postigli ispitanici za engleski jezik dosljedno više od onih koje su postigli ispitanici za njemački jezik u usporedivim kategorijama (v. tablice 1. i 2.). Stoga nas je zanimalo sljedeće:

1. Postoji li statistički značajna razlika između skupina ispitanika za engleski i njemački jezik iz uzorka I. kao i onih iz uzorka II. u razini njihove opće komunikacijske kompetencije u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja.

2. Postoji li statistički značajna razlika između skupina ispitanika za engleski i njemački jezik iz uzorka I. kao i onih iz uzorka II. u njihovoj ovladanosti većinom pojedinačno mjenjenih komponenata komunikacijske kompetencije u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja.

Odgovore na navedena pitanja dobili smo primjenom t-testa za dva neovisna uzorka. No, prije nego pristupimo prikazu rezultata dobivenih primjenom navedenoga statističkog postupaka, potrebno je naglasiti da statistički značajna razlika u prosječnim ocjenama iz stranoga jezika nije utvrđena ni između dvije skupine ispitanika iz uzorka I. ($t=1,788$, $p>,05$) niti između dvije skupine ispitanika iz uzorka II. ($t=-1,447$, $p>,05$), oblikovanih s obzirom na strani jezik koji uče (engleski vs. njemački).

U tablici 1. navode se, uz vrijednosti aritmetičkih sredina rezultata dobivenih analizom distribucije frekvencija kod ispitanika engleskoga jezika u odnosu na ispitanike njemačkoga jezika u uzorku II, i podatci o statističkoj značajnosti razlika između aritmetičkih sredina za navedene varijable koje se odnose na integrirano ili pojedinačno praćene komponente komunikacijske kompetencije.

Tablica 1. Značajnost razlika aritmetičkih sredina za uspoređene skupine I.E ($N=54$) i I.NJ ($N=53$) u nizu varijabla koje se odnose na razinu komunikacijske kompetencije, odnosno na razinu ovladanosti njezinim komponentama (t-test za nezavisne uzorke)

Varijabla (komponenta/e komunikacijske kompetencije)	Uspoređene skupine	M	SD	t	Sig.
PI-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	I.E	31,494	10,722	1,788	,077
	I.NJ	27,333	13,236		
PI-rip (Funk, Solin)	I.E	6,124	2,707	1,074	,285
	I.NJ	5,535	2,962		
PI-oik (Teks)	I.E	5,679	2,237	,805	,422
	I.NJ	5,277	2,883		
PI-vok (Gram)	I.E	6,142	2,254	1,950	,054
	I.NJ	5,189	2,780		
PI-gr (Gram)	I.E	5,938	2,237	2,575	,011*
	I.NJ	4,748	2,536		
PI-pr (Gram)	I.E	7,611	2,357	1,964	,052
	I.NJ	6,585	3,015		
GO-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	I.E	56,778	16,968	1,118	,266
	I.NJ	53,274	15,405		
GO-zad1-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	I.E	20,444	4,986	,132	,895
	I.NJ	20,330	3,885		

Varijabla (komponenta/e komunikacijske kompetencije)	Uspoređene skupine	M	SD	t	Sig.
GO-zad2-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	I.E	18,519	5,906	1,672	,096
	I.NJ	16,689	5,350		
GO-zad3-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	I.E	17,815	6,428	1,173	,243
	I.NJ	16,255	7,304		
GO-irip (Funk, Solin)	I.E	11,778	3,555	1,445	,151
	I.NJ	10,793	3,497		
GO-flu (Funk, Strat)	I.E	11,130	3,481	1,756	,082
	I.NJ	9,943	3,508		
GO-vok (Gram)	I.E	11,019	3,635	1,137	,258
	I.NJ	10,236	3,482		
GO-gr (Gram)	I.E	10,685	3,504	,915	,362
	I.NJ	10,104	3,051		
GO-izin (Gram)	I.E	12,167	3,177	-,057	,955
	I.NJ	12,198	2,460		

*p<0,05

**p<0,01

Rezultati analize, prikazani u tablici 1., upućuju na statistički značajnu razliku na razini 1% značajnosti između aritmetičkih sredina skupina I.E i I.NJ u varijabli PI-gr - kriterij kojim se pratio morfosintaktički aspekt komunikacijske kompetencije u pisanju. U preostalim varijablama nije utvrđena statistička značajnost razlika aritmetičkih sredina između skupina I.E i I.NJ.

U sljedećoj se tablici, slično kao u tablici 1., iznose vrijednosti aritmetičkih sredina rezultata za ispitanike engleskoga jezika u odnosu na ispitanike njemačkoga jezika u uzorku II., te podatci o statističkoj značajnosti razlika između aritmetičkih sredina za navedene varijable.

Tablica 2. Značajnost razlika aritmetičkih sredina za uspoređene skupine II.E (N=56) i II.NJ (N=57) u nizu varijabli koje se odnose na razinu komunikacijske kompetencije, odnosno na razinu ovladanosti njezinim komponentama (t-test za dva nezavisna uzorka)

Varijabla (komponenta/e komunikacijske kompetencije)	Uspoređene skupine	M	SD	t	Sig.
PI-UK (Gram, Teks, Funk, Solin)	II.E	30,387	12,576	2,707	,008**
	II.NJ	23,614	13,972		
PI-rip (Funk, Solin)	II.E	6,440	2,896	1,872	,064
	II.NJ	5,275	3,682		

Varijabla (komponenta/e komunikacijske kompetencije)	Uspoređene skupine	M	SD	t	Sig.
PI-oik (Tekst)	II.E	5,833	2,476	2,513	,013*
	II.NJ	4,544	2,962		
PI-vok (Gram)	II.E	5,911	2,466	3,591	,000**
	II.NJ	4,211	2,564		
PI-gr (Gram)	II.E	5,500	2,692	2,522	,013*
	II.NJ	4,252	2,570		
PI-pr (Gram)	II.E	6,702	2,677	2,535	,013*
	II.NJ	5,333	3,047		
GO-UK (Gram, Tekst, Funk, Solin)	II.E	60,670	12,255	3,255	,002**
	II.NJ	49,939	21,600		
GO-zad1-UK (Gram, Tekst, Funk, Solin)	II.E	21,000	3,815	2,858	,005**
	II.NJ	17,956	7,059		
GO-zad2-UK (Gram, Tekst, Funk, Solin)	II.E	19,821	4,242	3,235	,002**
	II.NJ	16,158	7,291		
GO-zad3-UK (Gram, Tekst, Funk, Solin)	II.E	19,848	4,453	3,493	,001**
	II.NJ	15,781	7,557		
GO-irip (Funk, Solin)	II.E	12,554	2,583	4,351	,000**
	II.NJ	9,518	4,579		
GO-flu (Funk, Strat)	II.E	12,080	2,760	3,515	,001**
	II.NJ	9,544	4,682		
GO-vok (Gram)	II.E	11,705	2,616	3,358	,001**
	II.NJ	9,316	4,679		
GO-gr (Gram)	II.E	11,321	2,708	2,915	,004**
	II.NJ	9,316	4,418		
GO-izin (Gram)	II.E	13,009	2,039	1,349	,181
	II.NJ	12,246	3,743		

*p<0,05

**p<0,01

Pri usporedbi rezultata dviju skupina ispitanika iz uzorka II. – ispitanika za engleski i ispitanika za njemački jezik, statistički značajne razlike, pretežito na ra-

zini 1% signifikantnosti, utvrđene su između tih skupina ispitanika za gotovo sve varijable koje se odnose na:

- a) razinu ovladanosti općim komponentama komunikacijske kompetencije, odnosno komponentama koje govore o razini opće komunikacijske kompetencije u govorenju i pisanju, a to su sljedeće varijable: PI-UK (ukupan broj bodova na testu pisanja), GO-UK (ukupan broj bodova na testu govorenja) te GO-zad1-UK, GO-zad2-UK i GO-zad3-UK (broj bodova ostvaren u pojedinom zadatku iz testa govorenja).
- b) razinu ovladanosti pojedinim, odnosno najviše dvjema komponentama komunikacijske kompetencije istodobno. U području jezične djelatnosti pisanja to je varijabla PI-oik koja se odnosi na ovladanost tekstovnom kompetencijom, te varijable PI-vok, PI-gr i PI-pr kojima se pratila razina gramatičke kompetencije. U okviru jezične djelatnosti govorenja radi se o varijabli GO-irip koja se odnosi na funkcionalnu i sociolingvističku kompetenciju, varijabli GO-flu koja utjelovljuje funkcionalnu i, dobrim dijelom, strategijsku kompetenciju, te varijablama GO-vok i GO-gr koje odražavaju gramatičku kompetenciju.

5. DISKUSIJA

Kao što smo već napomenuli, prema rezultatima deskriptivne analize (v. vrijednosti aritmetičkih sredina u tablicama 1. i 2., učenici engleskoga jezika na objema razinama bili su uspješniji od učenika njemačkoga jezika u izvršavanju zadataka kojima se mjerila njihova komunikacijska kompetencija u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja. No, nisu sve razlike u aritmetičkim sredinama bodova ostvarenima u pojedinim zadacima bile i statistički značajne.

Osnovnoškolski učenici engleskoga jezika (razina A2) pokazali su značajno bolju ovladanost gramatičkom kompetencijom, osobito morfosintaktičkim aspektom te kompetencije, od učenika njemačkoga jezika na istoj razini, i to, zanimljivo, samo u testu pisanja (v. tablicu 1.). Tu činjenicu objašnjavamo razlikom u morfosintaktičkoj strukturi dvaju jezika. Njemački jezik ima bogatiju derivacijsku morfologiju od engleskoga jezika, a našim je učenicima nešto složeniji i u sintaktičkom pogledu, zbog čega učenici na toj razini, uz slabu izloženost jeziku, teško dosežu stupanj usvojenosti, odnosno ispravne uporabe gramatičkih oblika. Da se ta razlika između navedene dvije skupine ispitanika nije pojavila i u raznim zadacima na testu govorenja, tumačimo većom mogućnošću korištenja strategijama izbjegavanja u govornim situacijama, odnosno uporabom gramatičkih oblika i struktura za koje su učenici sigurni da ih mogu točno tvoriti. Vjerojatno su zbog toga učenici njemačkoga jezika, doduše ne i značajno, postigli slabiji uspjeh u pragmatičkim komponentama komunikacijske kompetencije, odnosno funkcionalnoj i sociolingvističkoj kompetenciji u jezičnoj aktivnosti govorenja. Naime, zbog ograničenog raspona vokabulara i koncentracije na točnost jezičnog

izričaja, učenici njemačkoga jezika nisu bili u mogućnosti prikladno ispuniti niz jezičnih funkcija. Iako su u tu svrhu, kako smo primijetili pri testiranju, pokušavali uporabiti određene verbalne komunikacijske strategije (ponajviše strategije preoblikovanja izričaja, parafraziranja te uporabe riječi na materinskom ili engleskom jeziku), ostaje činjenica da su jezične funkcije, čak i one najosnovnije, kao što su oslovljavanje, pozdravljanje i postavljanje jednostavnih pitanja, često sociolingvistički i sociokulturalno neprikladno izražavali. Premda malo vjerojatno, ali ipak je moguće i da su ocjenjivači usmene produkcije učenika više pozornosti posvećivali pragmatičkoj, a manje gramatičkoj komponenti komunikacijske kompetencije te ju time i oštrije procjenjivali. Nasuprot tomu, ocjenjivači pisane produkcije učenika, kao što je to uobičajeno pri vrjednovanju pisanih uradaka, veću su pozornost dali upravo gramatičkoj u odnosu na druge komponente komunikacijske kompetencije. Uslijed gore navedenog su se upravo u tim komponentama komunikacijske kompetencije, u jezičnim djelatnostima pisanja, odnosno govorenja pokazale veće ili manje razlike između učenika engleskoga i njemačkoga jezika na razini A2. Također smo primijetili da su učenici njemačkoga jezika u odnosu na učenike engleskoga jezika imali dosta problema u narativnim stilovima govora. Ocjenjujući njihovu usmenu produkciju, bilo je i više nego očito kako im nedostaje znanje temeljnoga vokabulara, i to na razini produkcije. K tome, dosta su vremena gubili na razmišljanje o tome treba li uporabiti član - određeni ili neodređeni i, ako da, u kojem padežu. Ta su promišljanja iznimno utjecala na njihovu tečnost u govoru, i to ne samo u narativnom zadatku (opis slike), nego i u zadatku igranja uloga. Duže stanke, pogrješni početci, oklijevanja, zastajkivanja, ponavljanja, a osobito samoispravljanja, obilježja su govora većine učenika njemačkoga jezika na A2, ali i na B1 razini usvojenosti toga jezika, posebice u slučaju učenika strukovnih škola. Međutim, unatoč uočenim razlikama između učenika engleskoga i njemačkoga jezika na razini A2 u ovladanosti pojedinim komponentama komunikacijske kompetencije, ne smije se zaboraviti činjenica da u većini pojedinačno mjerjenih komponenata nije zabilježena i statistički značajna razlika (v. tablicu 1.). To upućuje na zaključak kako do određenoga početnog stupnja učenja i usvajanja jezika, učenici engleskoga i njemačkoga kao stranih jezika u hrvatskom obrazovnom kontekstu s podjednakim uspjehom ovladavaju sastavnicama komunikacijske kompetencije, kako u jezičnim djelatnostima pisanja, tako i u jezičnim djelatnostima govorenja. No, to nije slučaj i s učenicima ta dva strana jezika na višim razinama ovladanosti tim jezicima.

Za razliku od učenika engleskoga jezika, učenici njemačkoga jezika na razini B1 pokazali su osrednju ovladanost u gotovo svim komponentama komunikacijske kompetencije u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja, i, što je još važnije, u stupnju ovladanosti većinom komponenata značajno se razlikuju od učenika engleskoga jezika (v. tablicu 2.). Samo u dvije komponente nisu se pokazale i statistički značajne razlike – u pragmatičkoj, tj. kombinaciji funkcionalne i sociolingvističke komponente komunikacijske kompetencije u aktivnosti pisanja i u gramatičkoj (fonološkoj) komponenti u aktivnostima govorenja. To potonje

potvrđuje često izricana mišljenja izvornih govornika engleskoga i njemačkoga jezika kako hrvatski učenici nemaju većih problema u komunikaciji prouzročenih poteškoćama u artikulaciji određenih glasova ili u ovladanosti intonacijom i drugim prozodijskim obilježjima tih jezika. Međutim, u ovladanosti općom komunikacijskom kompetencijom u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja učenici njemačkoga jezika značajno se razlikuju od učenika engleskoga jezika na B1 razini. Taj nalaz navodi na sljedeći zaključak: u cijelosti gledano, učenici njemačkoga i učenici engleskoga kao stranih jezika u hrvatskom kontekstu učenja tih jezika ne dosežu isti stupanj komunikacijske kompetencije nakon 8-9 godina učenja tih jezika. Taj je nalaz, inače, konzistentan s rezultatima sličnog istraživanja koje je u Sjedinjenim Američkim Državama provela Thompson (1996). Mogući razlozi te pojave leže u različitim značajkama nastavnog i izvannastavnog konteksta učenja i usvajanja engleskoga u odnosu na njemački jezik u Hrvatskoj, a s tim u vezi i fluktuacija motivacije koja je utvrđena kod učenika njemačkog jezika za učenje toga jezika (*cf.* Bagarić, 2004, 2007). Neovisno o tim mogućim uzrocima, činjenica da su utvrđene razlike između učenika njemačkoga i engleskoga jezika, osobito na B1 razini, navodi na pitanje koju podrazinu u okviru B1 razine uspijevaju dosegnuti učenici njemačkoga jezika nakon 8-9 godina učenja toga jezika. Ili, preciznije, koju podrazinu B1 ili, možda, čak B2 razine dosežu učenici engleskoga jezika nakon istog trajanja učenja toga jezika. Vrlo je zanimljivo pitanje i u kojoj godini učenja njemačkoga jezika, za razliku od engleskoga jezika, dolazi do usporavanja, pa čak i nazadovanja, u ovladavanju svim, ili tek ponekim komponentama komunikacijske kompetencije. Ako je potonje u pitanju, onda u kojim potkomponentama dolazi do usporavanja njihovim ovladavanjem te što je tomu uzrok. Na navedena pitanja odgovor će pružiti daljnja slična istraživanja.

6. ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja upućuju na sljedeće važnije zaključke:

- Za razliku od učenika engleskoga i njemačkoga jezika na A2 razini, učenici tih jezika na B1 razini međusobno se značajno razlikuju u usvojenosti opće komunikacijske kompetencije u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja.
- Učenici engleskoga i učenici njemačkoga jezika na A2 razini gotovo da se ne razlikuju u ovladanosti pojedinim komponentama komunikacijske kompetencije, dok se učenici tih jezika na B1 razini međusobno značajno razlikuju u ovladanosti gotovo svim komponentama komunikacijske kompetencije.

Iz tih pojedinačnih zaključaka proizlazi sljedeći opći zaključak: učenici njemačkoga jezika imaju slabije razvijenu komunikacijsku kompetenciju u jezičnim djelatnostima pisanja i govorenja od učenika engleskoga jezika nakon istog, ali većeg broja godina učenja tih jezika.

Različita razina komunikacijske kompetencije u tim dvama jezicima vjerojatno stoji, kako smo već istakli, u vezi s nastavnim i izvannastavnim kontekstom učenja i usvajanja tih jezika. Stoga bi se u budućim istraživanjima trebalo pristupiti temeljitijem istraživanju konteksta učenja i usvajanja tih stranih jezika i njegovom utjecaju na prirodu komunikacijske kompetencije na određenoj razini učenja jezika. Osim tom, vrlo važnom i aktualnom predmetu istraživanja, u budućim bi se istraživanjima trebalo posvetiti i sljedećem:

- istraživanju strategijske kompetencije ili, u širem smislu, sposobnosti za uporabu jezičnih znanja i sposobnosti, i to ne samo u procesu učenja, nego i u procesu testiranja,
- u hrvatskom bi kontekstu učenja i poučavanja različitih stranih jezika bilo, k tome, od iznimne važnosti detaljnije istražiti koje se razine ovladanoosti komunikacijskom kompetencijom i njezinim pojedinim potkomponentama postižu nakon određenoga broja godina učenja jezika, te motivaciju za učenje različitih stranih jezika, fluktuaciju motivacije tijekom učenja stranih jezika i razloge te pojave.

Da bi navedena istraživanja prirode i strukture komunikacijske kompetencije u stranom jeziku i određenom kontekstu učenja i usvajanja toga stranoga jezika, imala i relevantne implikacije, trebala bi biti longitudinalna te, s jedne strane, uključivati veći broj ispitanika, a s druge se, pak, strane, usredotočiti na pojedine učenike/korisnike jezika koji su nositelji različitih osobina (općih, obrazovnih, kognitivnih, psiholoških itd.) kako se ne bi zaboravio značaj i utjecaj individualnih razlika među pojedincima i skupinama na strukturu njihove komunikacijske kompetencije.

LITERATURA: vidi popis literature u inačici članka na engleskom jeziku.

PRILOZI

Prilog 1.

Ljestvica za ocjenjivanje pisane produkcije učenika 8. razreda osnovne škole (uzorak I.) u engleskom i njemačkom jeziku (razina A2)

	Relevantnost i prikladnost	Organizacija i kohezija	Vokabular	Gramatika	Pravopis
9-10	Sadržaj teksta je u 9-10 elemenata u potpunosti relevantan i prikladan slikama. Tekst je o slikama A i B i opsežan je.	Organizacija teksta je veoma dobra i prikladna zadatku. Rečenice su logički povezane. Dobra raznovrsnost odgovarajućih kohezivnih sredstava.	Vrlo širok raspon vokabulara. Uvijek ili gotovo uvijek dobar izbor i prikladna uporaba.	Vrlo malo gramatičkih pogriješaka. Dobra raznovrsnost u uporabi i gramatičkih oblika i struktura.	Vrlo malo pravopisnih pogriješaka.
7-8	Sadržaj teksta je u 7-8 elemenata u potpunosti ili u 9-10 elemenata djelomično relevantan i prikladan slikama. Tekst je o slikama A i B i prilično je opsežan.	Organizacija teksta je prilično dobra. Rečenice su, uglavnom, logički povezane. Dobra ili uglavnom dobra raznovrsnost odgovarajućih kohezivnih sredstava.	Širok raspon vokabulara. Većinom dobar izbor i prikladna uporaba.	Malo gramatičkih pogriješaka. Dobra ili uglavnom dobra raznovrsnost u uporabi gramatičkih oblika i struktura.	Malo pravopisnih pogriješaka.
5-6	Sadržaj teksta je u 5-6 elemenata u potpunosti ili u 7-8 elemenata djelomično relevantan i prikladan slikama. Tekst je o slikama A i B i dovoljno je opsežan.	Tekst se sastoji od niza prostih/proširenih rečenica. No, postoji svjesnost o prikladnoj organizaciji teksta. Rabe se jednostavna i, uglavnom, istovrsna kohezivna sredstva.	Dobar raspon vokabulara. Dobar izbor i prikladna uporaba.	Dosta gramatičkih pogriješaka. Uglavnom isti, jednostavni gramatički oblici i strukture. Tekst je većinom razumljiv.	Dosta pravopisnih pogriješaka. Razumljivost teksta je, unatoč tome, dobra.
3-4	Sadržaj teksta je u 4 elementa u potpunosti ili u više elemenata djelomično relevantan i prikladan slikama. Tekst je o slikama A i B ili samo o jednoj i kratak je.	Mala svjesnost o prikladnoj i smislenoj organizaciji teksta. Slaba uporaba jednostavnih kohezivnih sredstava.	Ograničen raspon vokabulara. Često neodgovarajući izbor i neprikladna uporaba.	Puno gramatičkih pogriješaka. Isti, jednostavni gramatički oblici i strukture. Otežana razumljivost teksta.	Puno pravopisnih pogriješaka. Otežana razumljivost teksta.
1-2	Sadržaj teksta je u 2-3 elementa u potpunosti ili u više elemenata djelomično relevantan i prikladan slikama. Tekst je o slikama A i B ili samo o jednoj i vrlo je kratak.	Veoma nepovezan tekst s minimalnom organizacijom.	Vrlo ograničen raspon vokabulara. Vrlo često neodgovarajući izbor i neprikladna uporaba.	Veoma puno gramatičkih pogriješaka. Tekst je vrlo slabo razumljiv.	Veoma puno pravopisnih pogriješaka. Tekst je vrlo slabo razumljiv.
0	Sadržaj teksta ne odnosi se ni u jednom svom dijelu na slike; nema teksta na engleskom/njemačkom jeziku; tekst nije čitak.				

Prilog 2.

Ljestvica za ocjenjivanje pisane produkcije učenika 4. razreda srednje škole (uzorak II.) u engleskom i njemačkom jeziku (razina B1)

	Relevantnost i prikladnost	Organizacija i kohezija	Vokabular	Gramatika	Pravopis
9-10	Sadržaj teksta je u svih 5 točaka u potpunosti relevantan i prikladan zadatku. Tekst je opsežan.	Organizacija teksta je veoma dobra i prikladna zadatku. Rečenice su logički povezane. Dobra raznovrsnost odgovarajućih kohezivnih sredstava.	Vrlo širok raspon vokabulara. Uvijek ili gotovo uvijek dobar izbor i prikladna uporaba.	Vrlo malo gramatičkih pogriješaka. Dobra raznovrsnost i razina kompleksnosti gramatičkih oblika i struktura.	Vrlo malo pravopisnih pogriješaka.
7-8	Sadržaj teksta je u 4 točke u potpunosti ili u više točaka djelomično relevantan i prikladan zadatku. Tekst je prilično opsežan.	Organizacija teksta je prilično dobra. Rečenice su, uglavnom, logički povezane. Dobra ili uglavnom dobra raznovrsnost odgovarajućih kohezivnih sredstava.	Širok raspon vokabulara. Većinom dobar izbor i prikladna uporaba.	Malo gramatičkih pogriješaka. Dobra ili uglavnom dobra raznovrsnost i razina kompleksnosti gramatičkih oblika i struktura.	Malo pravopisnih pogriješaka.
5-6	Sadržaj teksta je u 3 točke u potpunosti ili u više točaka djelomično relevantan i prikladan zadatku. Tekst je dovoljno opsežan.	Tekst je samo djelomično dobro organiziran. No, postoji svjesnost o prikladnoj organizaciji teksta. Rečenice su dobrim dijelom logički povezane. Rabe se jednostavna i, uglavnom, istovrsna kohezivna sredstva.	Dobar raspon vokabulara. Dobar izbor i prikladna uporaba.	Dosta gramatičkih pogriješaka. Slaba raznovrsnost i razina kompleksnosti gramatičkih oblika i struktura. Tekst je većinom razumljiv.	Dosta pravopisnih pogriješaka. Razumljivost teksta je, unatoč tomu, dobra.
3-4	Sadržaj teksta je u 2 točke u potpunosti ili u više točaka djelomično relevantan i prikladan zadatku. Tekst je prilično kratak.	Mala svjesnost o prikladnoj i smislenoj organizaciji teksta. Slaba uporaba jednostavnih kohezivnih sredstava.	Ograničen raspon vokabulara. Često neodgovarajući izbor i neprikladna uporaba.	Puno gramatičkih pogriješaka. Isti, jednostavni gramatički oblici i strukture. Otežana razumljivost teksta.	Puno pravopisnih pogriješaka. Otežana razumljivost teksta.
1-2	Sadržaj teksta je u 1 točki u potpunosti ili u više točaka djelomično relevantan i prikladan zadatku. Tekst je veoma kratak.	Veoma nepovezan tekst s minimalnom organizacijom.	Vrlo ograničen raspon vokabulara. Vrlo često neodgovarajući izbor i neprikladna uporaba.	Veoma puno gramatičkih pogriješaka. Tekst je vrlo slabo razumljiv.	Veoma puno pravopisnih pogriješaka. Tekst je vrlo slabo razumljiv.
0	Sadržaj teksta ne odnosi se ni u jednom svom dijelu na postavljenu zadatku; nema teksta na engleskom/njemačkom jeziku; tekst nije čitak/razumljiv.				

Prilog 3.

Ljestvica za ocjenjivanje usmene produkcije učenika 8. razreda osnovne škole (uzorak 1.) u engleskom i njemačkom jeziku (razina A2)

	Interakcija; relevantnost i prikladnost	Fluentnost	Vokabular	Gramatika	Izgovor; intonacija
5	Učenik daje prikladne odgovore na sva pitanja. Sasvim ili gotovo sasvim samostalno, detaljno opisuje sliku. U zadatku igranja uloga uvijek ili gotovo uvijek prikladno inicira, održava i završava konverzaciju.	Izražava se spontano, fluentno i bez napora.	Vrlo širok raspon. Vrlo dobar izbor i sasvim ili većinom prikladna uporaba vokabulara.	Vrlo dobra raznovrsnost, prikladna i, uglavnom, koherentna uporaba gramatičkih oblika i struktura.	Vrlo dobar izgovor i intonacija. Lako razumljiv govor učenika.
4	Učenik daje prikladne odgovore na najveći dio pitanja. Gotovo sasvim samostalno, prilično detaljno opisuje sliku. U zadatku igranja uloga većinom prikladno inicira, održava i završava konverzaciju.	Uglavnom je fluentan.	Širok raspon vokabulara. Dobar izbor i sasvim ili većinom prikladna uporaba vokabulara.	Dobra raznovrsnost, prikladna ili uglavnom prikladna uporaba gramatičkih oblika i struktura. Malo gramatičkih pogriješaka.	Prilično dobar izgovor i intonacija. Poneka pogriješka u izgovoru ne otežava razumijevanje govora.
3	Učenik daje prikladne odgovore na nešto više od pola pitanja. Uz pomoć potpitanja i ne baš detaljno opisuje sliku. U zadatku igranja uloga ponekad inicira i uz manje poteškoće održava i završava konverzaciju na prikladan način.	Pravi dosta kraćih pauza.	Uglavnom se ponavljaju iste riječi/izrazi. Uglavnom prikladna uporaba vokabulara.	Uglavnom isti gramatički oblici i strukture. Dosta gramatičkih pogriješaka. Govor je većinom razumljiv.	Dobar izgovor i intonacija. Pogriješke ponekad otežavaju razumijevanje govora.
2	Učenik daje prikladne odgovore na nešto manje od pola pitanja. Uz pomoć dosta potpitanja kratko opisuje sliku. U zadatku igranja uloga vrlo rijetko inicira i uz dosta poteškoća održava i završava konverzaciju na prikladan način.	Govori sporo i uz dosta napora.	Ograničen raspon vokabulara. Dosta neprikladno upotrebljenih riječi i izraza.	Isti, jednostavni gramatički oblici i strukture. Puno gramatičkih pogriješaka. Otežana razumljivost govora.	Dosta pogriješaka u izgovoru i prilično loša intonacija. Često otežano razumijevanje govora.
1	Učenik daje prikladne odgovore na svega nekoliko pitanja. Samo uz pomoć puno potpitanja kratko opisuje sliku. U zadatku igranja uloga nikad ne inicira, a zbog velikih poteškoća u razumijevanju jedva održava i završava konverzaciju.	Govori vrlo sporim tempom.	Vrlo ograničen raspon i vokabulara. Dosta neprikladno upotrebljenih riječi i izraza.	Veoma puno gramatičkih pogriješaka. Govor je velikim dijelom nerazumljiv.	Puno pogriješaka u izgovoru, loša intonacija. Većim dijelom nerazumljiv govor.
0	Učenik kaže svega nekoliko riječi ili ništa na engleskom/njemačkom jeziku; ono što kaže je u potpunosti nerazumljivo ili neprikladno.				

Prilog 4.
Ljestvica za ocjenjivanje usmene produkcije učenika 4. razreda srednje škole (uzorak II.) u engleskom i njemačkom jeziku (razina B1)

	Interakcija; relevantnost prikladnost	Fluentnost	Vokabular	Gramatika	Izgovor; intonacija
5	Učenik daje prikladne odgovore na sva pitanja. Sasvim ili gotovo sasvim samostalno, detaljno opisuje sliku i priča priču. Iznosi 4 i više argumenata za ili protiv izjava i obrazlaže ih prikladno i opširno.	Izražava se spontano, fluentno i bez napora.	Vrlo širok raspon. Vrlo dobar izbor i sasvim ili većinom prikladna uporaba vokabulara.	Vrlo dobra raznovrsnost, prikladna i, uglavnom, ko- rektna uporaba gramatičkih oblika i struktura.	Vrlo dobar izgovor i intonacija. Lako razumljiv govor učenika.
4	Učenik daje prikladne odgovore na najveći dio pitanja. Gotovo sasvim samostalno, prilično detaljno opisuje sliku i priča priču. Iznosi 3 i više argumenta za ili protiv izjava i obrazlaže ih prikladno i relativno opširno.	Uglavnom je fluentan.	Širok raspon vokabulara. Dobar izbor i sasvim ili većinom prikladna uporaba vokabulara.	Dobra raznovrsnost, prikladna ili uglavnom prikladna uporaba gramatičkih oblika i struktura. Malo gramatičkih pogriješaka.	Prilično dobar izgovor i intonacija. Poneka pogriješka u izgovoru ne otežava razumijevanje govora.
3	Učenik daje prikladne odgovore na pola postavljениh pitanja. Uz pomoć potpitanja i ne baš detaljno opisuje sliku i priča kraću priču. Iznosi 2-3 ili više argumenata za ili protiv izjava i obrazlaže ih kratko, ali ipak prikladno.	Pravi dosta kraćih pauza.	Uglavnom se ponavljaju iste riječi/izrazi. Uglavnom prikladna uporaba vokabulara.	Uglavnom isti gramatički oblici i strukture. Dosta gramatičkih pogriješaka. Govor je većinom razumljiv.	Dobar izgovor i intonacija. Pogriješke ponekad otežavaju razumijevanje govora.
2	Učenik daje prikladne odgovore na malo manje od pola postavljениh pitanja. Uz pomoć dosta potpitanja kratko opisuje sliku i priča vrlo kratku priču. Iznosi 1-2 argumenata i obrazlaže ih kratko i većinom prikladno.	Govori sporo i uz dosta napora.	Ograničen raspon vokabulara. Dosta neprikladno upotrebljenih riječi/ izraza.	Isti, jednostavni gramatički oblici i strukture. Puno gramatičkih pogriješaka. Otežana razumljivost govora.	Dosta pogriješaka u izgovoru i prilično loša intonacija. Često otežano razumijevanje govora.
1	Učenik daje prikladne odgovore na vrlo malo pitanja. Samo uz pomoć puno potpitanja kratko opisuje sliku i jako slabo ili nikako ne priča priču. Navodi jedva 1 argument i vrlo ga kratko ili većinom neprikladno obrazlaže.	Govori vrlo sporim tempom.	Vrlo ograničen raspon i vokabulara. Dosta neprikladno upotrebljenih riječi i izraza.	Veoma puno gramatičkih pogriješaka. Govor je velikim dijelom nerazumljiv.	Puno pogriješaka u izgovoru, loša intonacija. Većim dijelom nerazumljiv govor.
0	Učenik kaže svega nekoliko riječi ili ništa na engleskom/njemačkom jeziku; ono što kaže je nerazumljivo ili neprikladno.				